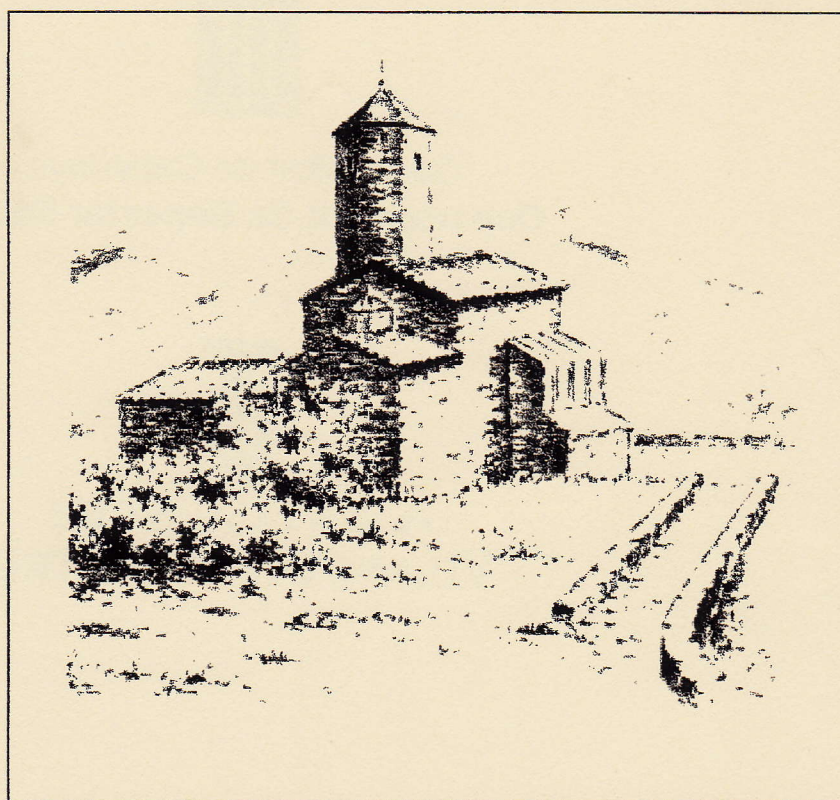




XXXVIII SORTIDA DEL CICLE “CONEGUEM CATALUNYA”

LA MOLA DEL LORD (SOLSONÈS)

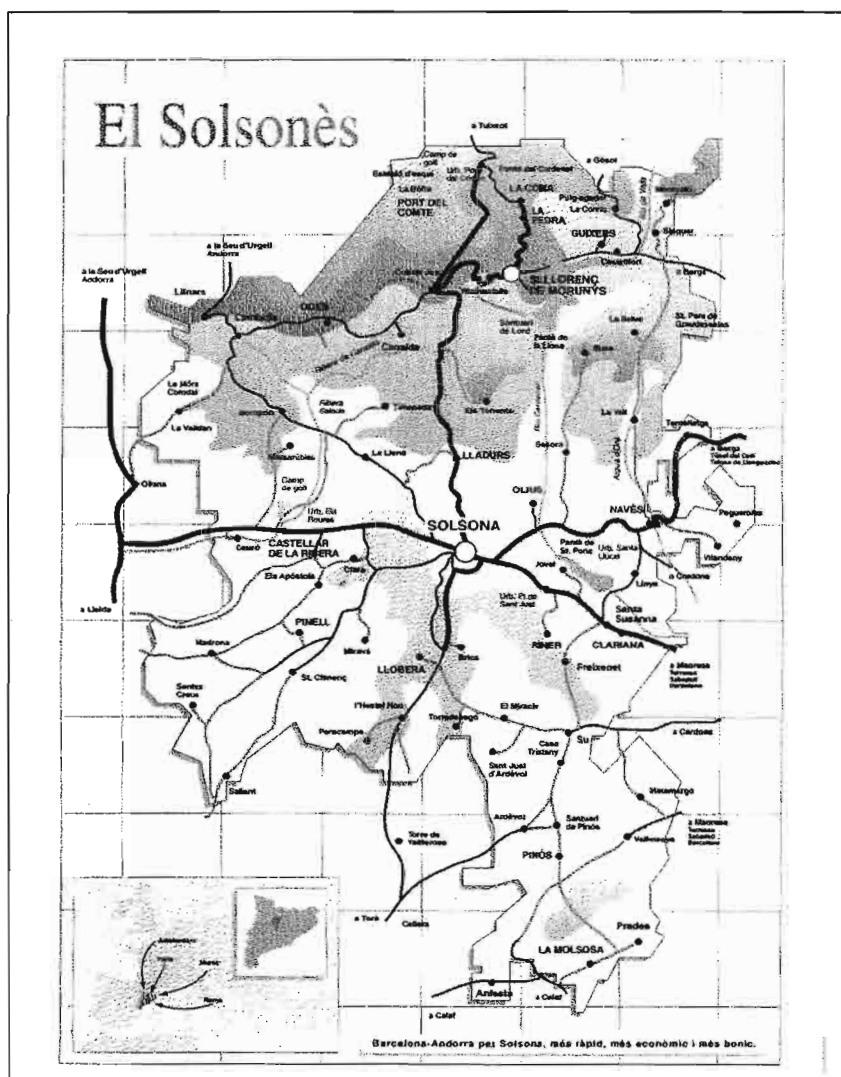


**5 DE NOVEMBRE DEL 2000
SECCIÓ DE CULTURA**

EL SOLSONÈS

És una comarca que es troba a l'interior de Catalunya, entre els Prepirineus i la depressió Central. El relleu del sector nord és molt abrupte: **serres de Turp, Odèn, port del Comte (2.332 m), el Verd, els Bastets i Busa**, on es formen les valls de la Ribera Salada i del Cardener (Vall del Lord), mentre que la part sud la constitueixen una sèrie d'altiplans. El paisatge és d'una gran bellesa, i la població, més aviat escassa, amb **Solsona** i **Sant Llorenç de Morunys** com a nuclis principals, és en gran part disseminada en masies, algunes de les quals són bells exemplars dels segles XVI al XVIII. El Solsonès va formar part del comtat medieval de Cardona.

El 1593 fou creat el bisbat de Solsona. L'agricultura i ramaderia i l'aprofitament del bosc han estat les activitats econòmiques tradicionals, amb petits nuclis industrials (serradores, tèxtil, metall, alimentària). La tranquil·litat i bellesa de molts indrets han potenciat l'activitat turística.



LA VALL DE LORD

Es troba situada al nord de la comarca del Solsonès, forma una autèntica subcomarca que geogràficament, d'antic, comprèn bona part de les capçaleres del Cardener i de l'aigua de Llinars. Limita al nord-oest per la serra del **port del Comte**; al nord per la **serra del Verd fins** a enllaçar amb el cap de **Llizet**, situat més al nord-est i punt culminant de la **serra d'Ensija**; per llevant frontereja amb el curs de l'aigua de **Llinars**, convertir després amb l'aigua **d'Ora**; pel sud ultrapassant la **serra de Busa** i la **mola del Lord**, aconsegueix els plans de **Navès**; finalment per ponent es completa el circuit a través de la **serra d'Encies** i la **muntanya del Codó** amb el **coll de Jou** que recull els contraforts despresos de l'imponent massís del **port del Comte**.

Es tracta doncs d'una estratègica capçalera pre-pirinenca per on davallen dues úniques sortides naturals. Una que segueix el **Cardener**, escolant-se entre els contraforts de la **serra de Busa** i de la **mola del Lord**, per l'estret de **Vallonga** i la **Llosa del Cavall**, al sector de **Morunys** o **vall de Lord**, estricta. L'altra s'esmuny seguint el corrent de l'aigua **d'Ora** per territori de la vall de **Lord Jussà** obrint-se pas entre el congost de **Sant Pere de Graudescales**, per fluir als plans de **Navès**.

Modernament però, el concepte de **vall de Lord** es redueix al sector que ocupa la conca de **Morunys** o **alt Cardener**. Aquesta pèrdua d'extensió representa l'abandó d'un fet social pretèrit, avui ja superat.

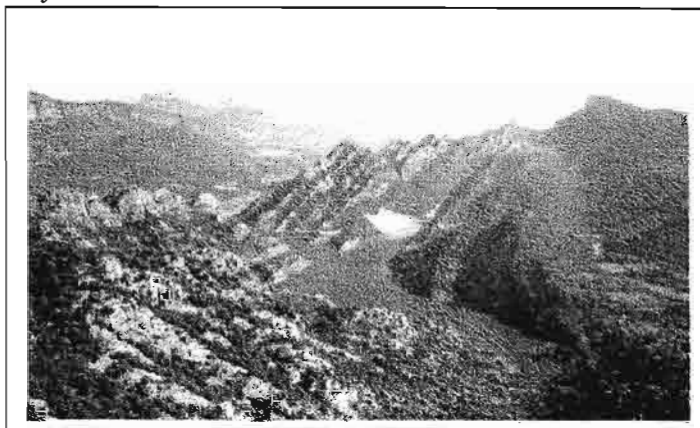
Són característics els relleus interiors que componen la vall, originats per esfondraments i erosions produïdes en els terrenys flonjos, on predominen les margues; però també hi ha calcari i altres elements durs que formen l'esquelet de la subcomarca i orienten els drenatges vers les dues rutes fluvials ja esmentades.

Domina el sistema hidrogràfic principal, el Cardener que en el seu trajecte per la **vall del Lord Sobirà** rep el tribut dels seus afluents; el **torrent del coll de Port**, el **Mosell**, l'**aigua de Valls** i altres de menor importància. L'aigua de **Llinars/aigua d'Ora**, forma una altra artèria amb menys cabal, la qual si bé tributa al

Cardener, ho fa prop de Cardona, ja fora dels límits que ens ocupen.

Nevades abundants a les muntanyes del rodal i a la mateixa vall, li permeten gaudir d'importants reserves aquoses amb destí al sistema i per consegüent disposa de fonts en abundància. Aquestes sorgeixen en mig dels prats i boscos centenaris, mentre d'altres brollen entre el roquiser i la modesta vida vegetal imperant a les cotes altes.

L'abrupta i característica topografia del país li proporciona infinites bel·leses naturals, producte del seu desenvolupament morfològic. A tocar d'un paisatge idíl·lic amb aigües transparents on si reflecteix la silueta dels cims, poden contemplar l'esfereïdora visió d'imponents gorges on s'estavellen els caients de les altes cresteries (Planchat, 1994).



La vall del Cardener plena de les aigües del pantà de la Llosa de Cavall, vista des de dalt de la Mola del Llord. foto: Salvador Butí

FLORA I VEGETACIÓ

La contrada és principalment un país de rouredes de roure martinenc amb boix (*Buxo-Quercetum pubescentis*) i, més amunt, a partir de 1300-1400 m, de pinedes naturals de pi roig (*Pinus sylvestris*). Aquest pi de fulla curta, és l'arbre dominant en grans extensions, i no sols ocupa la seva àrea natural, sinó que s'ha estès molt, també en terres que antigament devien ésser de roureda i que l'home ha fet que esdevinguessin bosc de pi. El paisatge correspon en molts aspectes al de les valls del vessant meridional dels Pirineus centrals, allunyades de la mar i sotmeses a un clima mediterrani de tendència continental.

El caràcter relativament sec de la contrada es manifesta per una forta penetració d'espècies i de comunitats vegetals de caràcter mediterrani o ibèric dins la muntanya submediterrània. Així, l'alzina carrasca (*Quercus ilex* subsp. *rotundifolia*) fa bosquets als solells fins a 1400 m d'altitud. Les pastures, en llur major part, són integrades també en primer terme per espècies mediterrànies dels prats de jonça (*Aphyllanthion*).

El caràcter sec esdevé més intens quan hom va d'est a oest. A l'obac de la serra de Busa, per exemple, encara hi ha fageda, que representa un final de les fagedes del Berguedà.

Més amunt, entre 1700 i 2300 m aproximadament, la vegetació té caràcter subalpí. El bosc natural de pi negre (*Pinus mugo* subsp. *uncinata*) ha estat destruït en grans extensions, però encara és ben representat a les muntanyes septentrionals de la comarca.



Boix (*Buxus sempervirens*)

UNA MICA D'HISTÒRIA

Tota la vall del Lord té des de molt antic una certa unitat social, de la qual s'ha volgut trobar precedents a l'època preromana. El cert és que la vall fou estructurada arran de la primera reorganització del país, feta a partir del 798, com ho indica l'acta de consagració de la catedral d'Urgell, que fa esment de 28 parròquies dins del seu territori.

Sembla que entre el 840 i el 870 hi hagué un abandó i un retrocés de poblament, fins que Guifré el Pilós la va reorganitzar entre els anys 872 i 878, quan s'apoderà de la contrada. L'obra del comte es completà amb la concessió d'un règim de franqueses a la vall i se'n reservà el domini eclesiàstic, que ell i els seus successors exerciren en endavant, fet que ocasionà un plet per part del bisbe d'Urgell el 948.

Un privilegi solemne del comte Ermengol IV d'Urgell del 1068 en confirmà als habitants de la vall la possessió, tal com l'havia delimitada el seu avantpassat Guifré el Pilós, i concedí una nova seguretat jurídica atots els seus habitants i un cert règim d'autonomia en l'elecció de les autoritats, tant civils com eclesiàstiques.

Com a centres religiosos importants de la vall sorgiren, al segle X, els monestirs de Sant Llorenç de Morunys i Sant Pere de Graudescales. Aquest darrer, a causa de la seva major i immediata dependència de la mitra d'Urgell es convertí al segle XIII en el centre de l'extens deganat de la Vall de Lord, que tenia una demarcació molt més ampla que la vall del seu nom.

El centre i la capitalitat de la comarca fou des de sempre Sant Llorenç de Morunys, on s'erigí una vila franca, abans del 1290, sota el domini dels vescomtes de Cardona.

El despoblament del segle XIV féu reduir en una gran manera el nombre d'antigues entitats, que a partir de mitjan del segle XIX passaren a formar part dels quatre municipis de Sant Llorenç de Morunys, la Coma i la Pedra, Guixers i Navès.

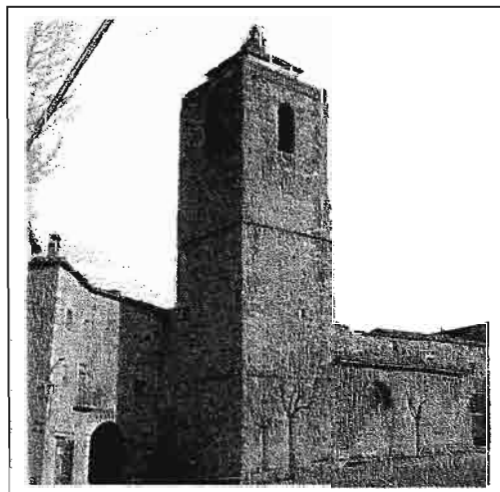
Els esports i les activitats turístiques han ampliat els voltants de Sant Llorenç, on s'han construït un centenar de xalets, la majoria dels quals habitats en l'època estival.

SANT LLORENÇ DE MORUNYS

La vila de Sant Llorenç és coneguda pel nom popular dels **Piteus**, pel nombre dels seus habitants ha estat de sempre, la segona població del Solsonès, després de la capital.

S'assenta al peu de la serra del Port de Comte en la seva vessant sud-est, a la dreta del Cardener i a 925 metres sobre el nivell del mar. Encarada a mitjorn, fa que el seu clima sigui sec i assolellat

Conserva el clos de l'estructura medieval de planta pentagonal irregular que era circuit de muralles, conservades en part, encara que desfigurades per les edificacions. Tenia cinc portals, dels quals resten només els



Monestir de Sant Llorenç de Morunys

de la Pietat, i el de l'Era Nova al migdia, el de **Vallfred o del Puig** a llevant i el de la **Canal** al nord, prop de l'església. Una sèrie de carrers es dirigeixen des dels portals a les placetes interiors i el **carrer Major** fineix prop de l'església en un altre portal interior. Al segle XVIII s'edificà fora del clos el carrer de **Vallfred** (NE), al segle XIX sorgiren els ravals de la **Canal** i el **Puig**, i modernament s'han format nous carrers al SW, a més de les edificacions esparses pel terme, especialment vora les carreteres que condueixen a Solsona, Berga i la Coma.

L'església parroquial de Sant Llorenç que correspon a la de l'antic monestir que fou l'origen de la vila, és un notable exemplar romànic de l'època llombarda (segle XI). Conserva l'orientació tradicional i té l'absis englobat dins les cases de la població. Té tres naus. L'altar major, barroc, fou construït per Joan Francesc Moretó el 1713, i és notable també el retaule de l'Esperit Sant de Lluís Borrassà (1419), però la joia principal és l'altar de la **capella de la Mare de Déu dels Colls**, obra xorigueresca de Josep Pujol (1773-84). És tradició que fou trobada al collet proper a l'actual santuari de la Mare de Déu dels Àngels al segle XIII. A l'altra banda de la porta principal hi ha el



Retaule de l'Esperit Sant, de Lluís Borrassà, a l'església parroquial de Sant Llorenç de Morunys

claustre i l'edifici de l'antic monestir, transformats i en mal estat. L'església fou declarada monument històrico-artístic el 1976.

El factor decisiu que desenvolupà s'ha de cercar a l'entorn de la fabricació dels "draps de llana o draps piteus", molt apreciats pes camperols i ramaders que en feien preferentment peücs, capes de pastor i mantes de tragner. El fet que

documentalment coincideixi l'aparició simultània de l'ofici de teixidor

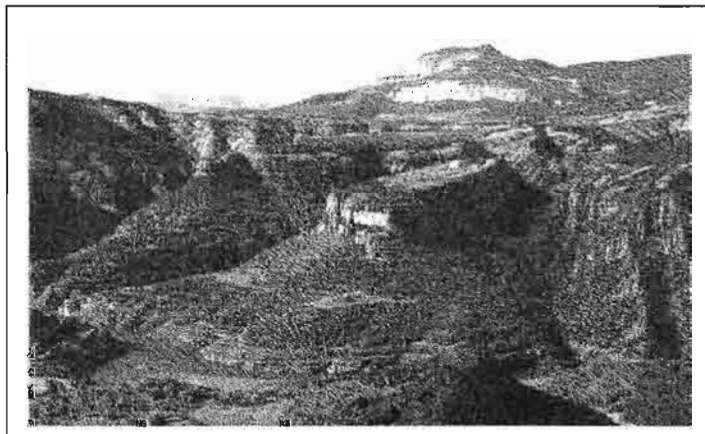
i el "drap piteu", amb la incorporació a la vila d'immigrants francesos, fa suposar que alguns dels nou vinguts procedien de l'antiga regió del Peitieu o Peiteu (de la qual ocupa actualment la capitalitat Poitiers) famosa per la fabricació de draps. La catalanització dels esmentats noms occitans, ens portaria al conegut "piteu" que popularment s'usava. L'especialització en aquesta activitat industrial adquirí molta importància, fins al punt que Morunys i Piteus esdevingueren sinònims. El que s'inicià com a una producció per cobrir les necessitats comarcals, poc a poc, arribà a assolir força transcendència en el context de les activitats del Principat. Fins i tot al segle XV s'exportà a la Mediterrània.

Però no sols existien inquietuds de tipus econòmic. La creació de la confraria de la Mare de Déu dels Colls (1343) amb finalitats altruistes, demostra que en paral·lel a l'expansió dels béns materials, existia la preocupació per les famílies menys afavorides o la cobertura en moments difícils de qualsevol malvestat que les pogués afectar. Aquesta associació era de caràcter laic n'eren els seus membres tots els habitants de Sant Llorenç i pobles veïns. Durant més de sis-cents anys entre èpoques d'esplendor i migradesa, ha estat la institució inspiradora de nombroses realitzacions cívico-culturals i religioses que, tan de prestigi han conferit a la vila.

En l'actualitat ja no s'hi troben els "draps piteus", però si algun residu d'indústria tèxtil, les serradores (explotació forestal), la ramaderia com a complement de l'agricultura i unes poques indústries alimentàries (embotits, llet i formatge).

LA MOLA DEL LORD

A la dreta del Cardener, entre Guixers i Navès, i dins la morfologia montserratina que es dona a la comarca, s'alça la **mola del Lord** (1181 m), elevat

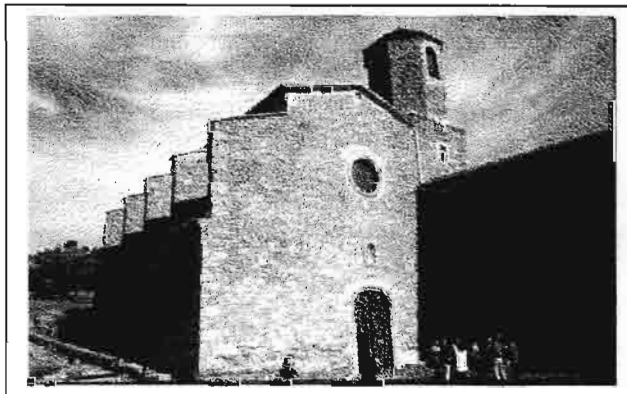


La Mola del Lord des de Busa, foto: Perera

planell inclinat vers migdia i espadat per tots costats; s'hi accedeix només per la banda sud-est (des del Cardener i la masia de Salord) i pel nord, on hi ha la millor pujada (des de Sant Llorenç).

És presidida pel **santuari del Lord**, a 1175 m d'altitud, dalt d'un penyal, antic centre de pietat i d'eremitisme. Les primeres notícies són del 989. El 992 apareix en el testament del clergue de Sant Llorenç Guifré i torna a

aparèixer el 1068 en el document esmentat en parlar del priorat de Sant Llorenç. Des d'aleshores va sorgint la llegenda de la troballa de la Mare de Déu que s'hi venera per un bou de la casa de Ponç de Torroella.(870). A l'esta mitjana hi hagué ermitans i des del 1582 fins el 1634 la casa del santuari fou ocupada pels dominicans que la convertiren en convent, Després en tingueren cura els clergues de Sant Llorenç i tres jurats de la vila que n'eren els administradors. Al segle XVIII fou arreglat el camí i es bastí un nou temple, que sofrí greus danys en les guerres civils del segle XIX. Els habitants de Sant Llorenç, amb



Santuari del Lord, foto: Salvador Butí

una important aportació d'Esteve Monegal, emprengueren la reconstrucció, acabada el 1870, i hom retornà la imatge que es guardava a la parròquia de Sant Llorenç. El 1881

la casa i santuari del Lord foren cedits a una comunitat de religiosos trapencs, procedents del monestir francès de Divielle, que dos anys més tard es traslladarien a Bellpuig de les Avellanes. Sofrí encara un incendi el 1891, es reféu de nou, i el 1901 Josep Monegal, fill de l'anterior, finançà l'altar que perdurà fins al 1936.

La imatge de la **Mare de Déu de Lord**, peça romànica del segle XIII, actualment restaurada, és una famosa talla de fusta d'1,10 m d'alçada, en actitud sedent sobre un setial senzill, amb l'Infant dret damunt el genoll esquerre. Les cares i les mans són morenes i destaca la naturalitat de la posició dels vestits. Els devots de Morunys la veneren en l'aplec del dia 8 de setembre, mentre la totalitat dels de l'antiga **vall de Lord** ho fan el dilluns de Pentecosta.

SANT SERNÍ DE VILAMANTELLS O SANT SERNÍ DEL GRAU

És d'una sola nau rectangular, capçada a llevant per un absis semicircular, que ha estat sobrealtat fins al nivell de la teulada de la nau que és a dos vessants, mentre a la cònica del absis s'han aprofitat les pedres trapezoïdals amb bisell de la cornisa antiga. El frontis ha estat coronat per un campanar d'espada amb dues finestres cobertes amb arc de mig punt adovellat.

La porta actual situada al mur de ponent d'arc de mig punt, presenta l'ornamentació d'uns ferros d'execució simple.

A l'interior, l'església és coberta amb volta de canó, reforçada per tres arcs torals de mig punt deformat.

Cal ressaltar que en el mur de tramuntana, el més proper a la porta, ha desaparegut per poder-hi muntar l'escala que puja al cor; a cada un dels dos restants també els manca un muntant.

No lluny d'aquí es trobà una mandíbula superior en un enterrament medieval, la qual es conservada al Museu de Sant Llorenç de Morunys.

El seu tipus molt comú, i les característiques del seu aparell permeten de situar-ne la construcció dins el segle XI o al començament del XII.



Església de Sant Serní de Vilamantells, foto: Salvador Butí

SOLSONA

És la capital del Solsonès que avui té una població de 6.900 habitants. És una capital tranquil·la i acollidora dotada de tots els serveis turístics necessaris.

El clos antic s'estén a la ribera dreta i conserva l'estructura primitiva, de marc quasi triangular amb el costat oriental vora el riu. S'entra a Solsona pel pont nou que es troba encarat al gran i artístic **portal del Pont**, construït al final del segle XVIII. Al seu frontis hi ha en relleu l'escut de la ciutat, que consta d'un sol amb un batall, la torre dels Torroja, el card dels Cardona i la creu de l'abat.

Una gran part del nucli és tancat per la muralla, que conserva algunes torres. Vera a ponent hi ha el **portal de Llobera**, que dóna entrada al carrer al carrer del mateix nom, i el **portal del Castell**, vora el convent de les monges de l'Ensenyança, situat al solar de l'antic castell o casa senyorial del castlà dels Cardona. Sobre aquest portal hi havia hagut la casa del batlle i del consell de la ciutat.

Al final del carrer de Sant Llorenç, prop de la carretera de Basella, hi havia el **portal del Travesset**.

Entrant a la ciutat pel portal del Pont, ens trobem a mà esquerra amb la catedral i el palau episcopal; deixant la catedral que és el punt més baix de la ciutat antiga, es puja a la Plaça Major. D'aquesta plaça arrenquen els carrers de Llobera i del Castell. Les cases del **carrer Llobera** conserven portalades de grans dovelles, finestrals platerescs, i en alguns hi ha la barbacana amb figures humanes a les bigues de fusta.

El **carrer del Castell** s'ha convertit en una via molt animada, amb molts establiments comercials, i constitueix l'artèria més directa entre el centre de la ciutat i la zona del Camp. En aquest carrer destaca la Casa de la Ciutat. És un artístic i valuós edifici construït al segle XVI pel mercader Pere Puigdepons..



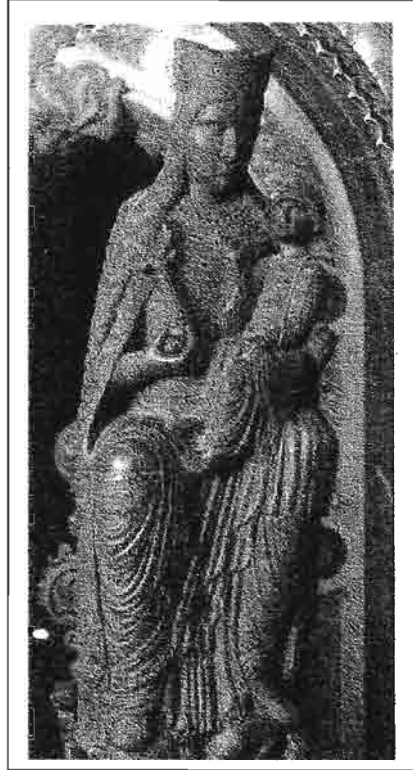
Catedral de Solsona, absis

Comunicant per un carreró i per un portal, des d'aquest carrer es passa a la **plaça de Sant Joan**; entre el carrer i la plaça hi ha l'esvelt campanar o **torre de les Hores** coronada per un rellotge. Aquesta plaça es troba al lloc més cèntric del clos del poble. La font que s'alça al mig fou construïda al segle XV, i al seu damunt s'hi construí la capelleta de Sant Joan al segle XVIII.

El conjunt monumental més destacat de la ciutat és la **catedral** amb el **palau episcopal** que tancava per la banda sud-est el clos del poble. Al costat de llevant apareixen els absis del temple romànic, consagrat el 1163, del qual els documents diuen que "era famós en tot el món". Del temple romànic del segle XII resten els absis esmentats, interessants per fora i per l'interior de la catedral, i el campanar amb grans finestrals amb capitells i arcuacions molt treballats; quasi tots han estat tapiats i la part

superior del campanar fou retocada i alçada durant el segle XVI. L'església abacial, romànica, tenia tres naus, que en total tenien més amplada que la nau gòtica actual. En construir-se la catedral gòtica en una sola nau, es conservaren els tres absis romànics que resten, com a sagristia, darrere l'absis gòtic.

L'estructura gòtica no té creuer, però a l'esquerra s'obrí una gran arcada i capella, on es construí la **capella de la Mercè** el 1754 (que conté un admirable altar barroc amb la bellíssima imatge de la Mare de Déu de la Mercè). A l'altra banda s'obrí una arcada semblant amb una altra capella, que actualment és la de la **Mare de Déu del Claustre**; és una obra sumptuosa, de pedra picada i estil neoclàssic, que té la forma de creu llatina, amb cimbori i cambril. La imatge de la Mare de Déu del Claustre, segons els estudis d'Antoni Llorens, fou obra de l'escultor català Gilabert, que treballà a l'escola tolosana i que cal situar-la per alguns aspectes al segle XII i per altres al segle XIII. És feta amb pedra del país i té 1,05 m d'alçada. Està asseguda en un banquet encoixinat; porta corona, sosté suaument un ceptre amb la mà dreta i sobre el genoll esquerre té l'infant Jesús; aquest amb molta elegància se sosté el mantell amb la mà esquerra i amb la dreta beneeix; els peus de la Mare, de calçat un xic punxegut, descansen sobre uns animals; la túnica i el mantell de les dues figures amb les arrugues i els plecs demostren les flexions corporals, i en la part superior són vorejats amb orla brodada; apareix al genoll dret una curiosa lligacama treballada com l'orla.



Mare de Deu del Claustre

Maria, asseguda en posició frontal, amb l'Infant sobre el genoll, és un dels elements més importants del mobiliari de l'església romànica. El gran nombre d'exemplars conservats en dona testimoni, i regions com l'Alvèrnia o Catalunya son de les que han produït més estàtues d'aquest tipus, que generalment són de fusta. L'estàtua de la Mare de Déu amb l'Infant té un paper extraordinari dins la litúrgia medieval en funció del lloc que ocupa l'estàtua a l'interior de l'església. Sovint la imatge és situada amunt un altar o incorporada a un retaule.

Aquestes estàtues, a vegades recobertes amb elements metàl·lics o de peces d'orfebreria, quan l'objecte és de fusta, com a Orcival o a Santa Fe de Conques, podien ésser esculpides directament en pedra, tendència que es generalitzà principalment al nord de França a partir de mitjan segle XII.

A nivell iconogràfic l'estàtua de Solsona ja no presenta l'Infant assegut damunt els genolls, en posició estrictament frontal, segons el model de l'estàtua romànica consagrada. La imatge romànica de la Mare de Déu constitueix l'objecte d'un culte que accentua la reialesa divina i que en realitat és un pretext iconogràfic per valoritzar l'Infant: Maria, mare de Déu ha permès que l'Infant hagi vingut al món i pugui presentar-se als homes. La imatge de la Mare de Déu del Claustre de Solsona, sense establir una relació directa entre la Mare i el Fill, tal com farà més tard la imatge de tendresa, es troba ja en una situació intermèdia entre el model romànic i el gòtic.

Segons la tradició fou descoberta al segle XIII al pou del claustre, on havia estat amagada a causa del perill iconoclasta dels albigesos, i col·locada en un finestral. Un monjo Berenguer de Font la col·locà en una capelleta del claustre.

El claustre romànic fou destruït en convertir-lo a l'estil renaixentista; hi resten les voltes primitives, com es veu en un tros descobert, i una artística portalada de bell romànic del segle XII, tapada al segle XVII i descoberta al 1949. Al pati del claustre hi ha el pou on fou amagada la imatge.

Forma conjunt amb la catedral el Palau Episcopal, edifici notable d'un barroc tipus neoclàssic construït entre el 1776 i el 1779 per l'arquitecte solsoní Francesc Pons. Actualment l'ocupen la residència del bisbe, dependències de la cúria i el Museu Diocesà.

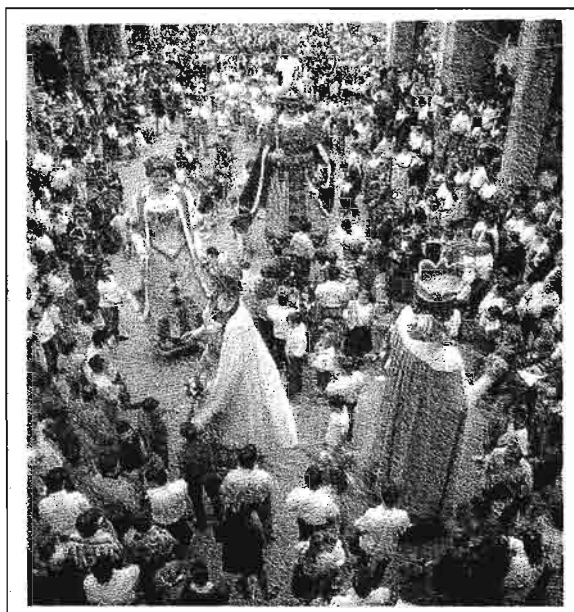
Ja dins el museu, a la sala de la prehistòria trobem el neolític, el megalitisme, l'edat del bronze i el món ibèric i romà. Al sobreclaustre comença el romànic, amb les columnes i els capitells de Santa Maria de Solsona, les taules laterals de Sant Andreu de Sagàs, la pintura mural de Sant Vicenç de Rus o les de Sant Quirze de Pedret. A la segona planta hi trobem el gòtic, les sales del Barroc i del Renaixement, i acabem al segle XIX. En destaquem les pintures de Sant pau de Casserres, les de Cardona, el sopar de Jaume I, el sepulcre d'Hug de Copons i el dels Llobera, el retaule de Riner, etc.

Solsona és la ciutat de Catalunya amb més comparses i bestiari popular gràcies al taller de gegants de l'artista Manel Casserres. Els trabucaires de Solsona vestits amb la indumentària típica, porten trabucs amb els quals disparen a l'aire fortes explosions, en record de la tradició guerrillera del Solsonès.

El carnaval és una altra diada popular, on destaca al divendres al vespre el ball de la patacada, nom que porta de quan es feia ballar les noies un ball en què, en un moment donat, hom els donava una bona patacada al cul; es mengen torrades i es beu.

Últimament s'intenta recuperar la cobla amb certàmens anyals de ressò nacional i la sardana sona freqüentment per les places dels municipis solsonins.

La força del folklore comarcal, però, l'empeny el profund catalanisme de la gent, un catalanisme obert a tothom, planer i sense embuts.



Els gegants de Solsona

ITINERARI

0 h. 00 min.

Sortim de la plaça del Mur a Sant Llorenç de Morunys i anem en direcció a la caseta d'informació i a la capella de la Pietat del segle XV que veiem al final de la plaça. Aquesta capella conté un retaule, pintat per Francesc Solibes l'any 1480. Continuem per la carretera que deixem en un revolt per continuar de dret.

0 h. 04 min.

Passem per les escoles que hem de rodejar per baixar al torrent de les Serres o de les Salines.

0 h. 07 min.

Travessem el torrent.

0 h. 10 min.

Arribem a un encreuament de pistes. Agafem la que surt cap a la dreta resseguint l'obaga del torrent de les Salines.

0 h. 18 min.

Cruïlla, agafarem un camí desdibuixat que tenim davant deixant les pistes. Aquest camí acaba en un corriol una mica per sobre nostre.

0 h. 32 min.

Tot passant entre camps de conreu abandonats fem cap al camí ral de Solsona a Sant Llorenç de Morunys que seguirem a l'esquerra.

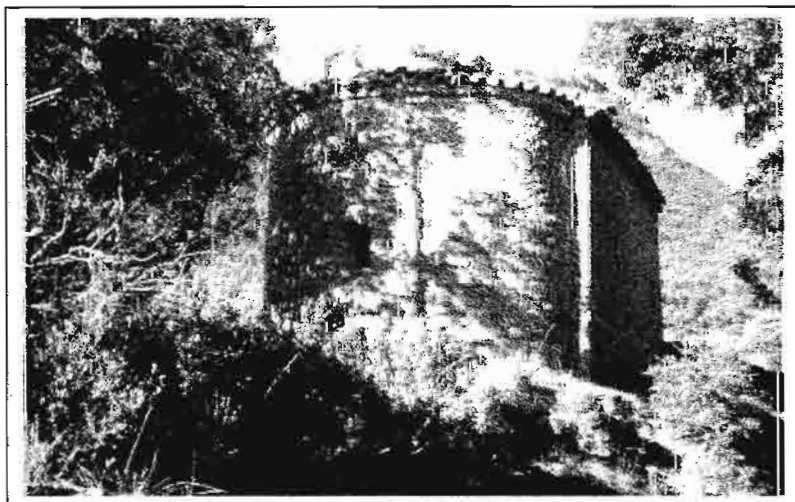
0 h. 37 min.

Capella de Sant Serní del Grau o de Vilamantells (1040 m), església romànica del segle XI.

Aquí ens trobem amb la pista apta per cotxes que porta fins al peu de la mola del Lord. L'haurem de seguir una estona cap a l'esquerra.

0 h. 45 min.

Deixem una pista a la dreta, continuem per la pista dels cotxes que voreja la clotada de les Valls.



Absis de l'església romànica de Sant Serní, foto Salvador Butí

0 h. 48 min.

Deixem la pista per agafar el camí del GR-7-5 que és el camí ral de Solsona a Sant Llorenç. El camí puja entre bosc per un bonic grau fins arribar a una escletxa per poder passar la paret de roca.

0 h. 56 min.

Roca Foradada. Actualment es troba en estat lamentable, però encara hi ha trossos empedrats que ens recorda que estem seguint el camí ral. A l'altre costat de l'escletxa deixem el camí de GR a la dreta i baixem cap de l'esquerra per restes de camí empedrat.

1 h. 01 min.

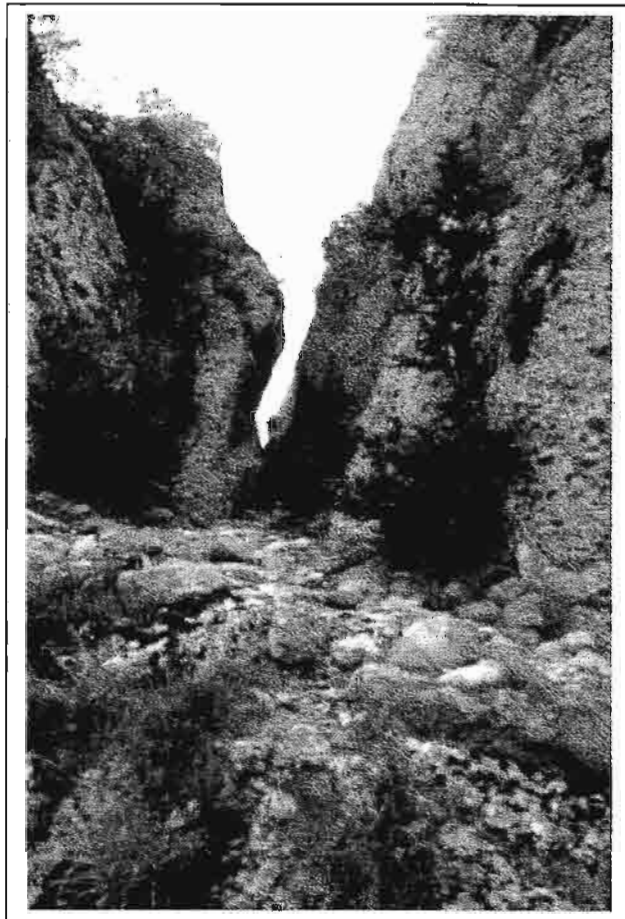
Tornem a ser a la pista just després d'un túnel, continuem cap a la dreta.

1 h. 04 min.

Font de Sant Isidre, amb petit però constant rajolí d'aigua.

1 h. 24 min.

Fi de la pista. Pàrquing (1070 m) entre un collet entre el tossal de Vallllonga i la mola del Lord. Iniciem aquí la pujada per un camí ben empedrat seguint el Via Crucis. A mig camí hi ha un mirador.



Roca Foradada, foto: Salvador Butí

1 h. 42 min.

Fi de la pujada. Veiem un canó de bronze que els carlins vam pujar a pes, a la dreta es troba la capella de Sant Pere Màrtir. Nosaltres deixem el camí i pujarem a l'esquerra per darrera d'una casa de fusta al punt més alt de la Mola del Lord.

1 h. 45 min.

Punt més alt de la Mola. Gran panoràmica sobre el pantà de la Llosa de Cavall, el riu Cardener i de les serres de Busa, Bastets, Ensija, Verd, Port de Comte, etc. Retornem al camí.

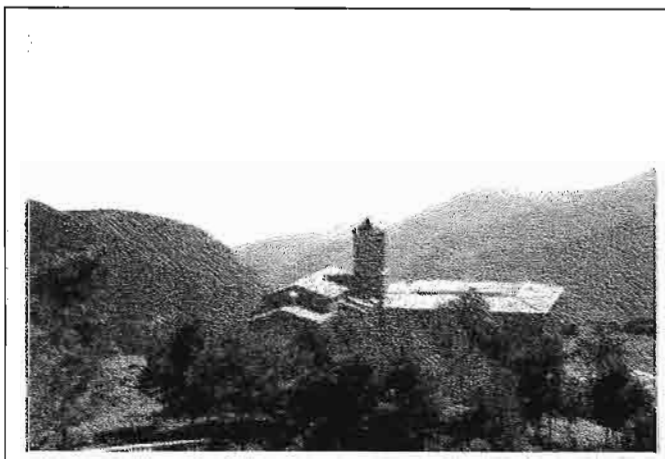
1 h. 48 min.

Situats una altra vegada al mateix punt continuem pel camí fins al Santuari del Lord.

1 h. 51 min.

Santuari del Lord (1180 m)

Sortim per un camí que surt a l'esquerra del santuari, després de passar per uns prats s'arriba a una bassa i un corral. Continuem fins



Santuari del Lord, foto: Salvador Butí

apropar-nos al cingle que anirem resseguint i contemplant la panoràmica.

2 h. 17 min.

Arribem a les ruïnes de la capella de Sant Jaume ensorrada l'any 1963. Estem en un alzinar molt a prop de la capella i trobem el grau de baixada.

2 h. 18 min.

Grau de Sollort, bonic camí de grau que ens permet baixar de la Mola del Lord per aquesta vessant i que comunica amb la masia de Sollort que hem vist a baix. Abans de construir-se el pantà, des de la masia es podia seguir per la vall del Cardener i el pont de Vall-llonga fins a Sant Llorenç, actualment les aigües cobreixen l'indret i el pont romànic ha estat traslladat més amunt de Sant Llorenç. També es podia arribar a les gorges del Cardener per on passava el GR-7 i arribar fins Olius. Aquest itinerari el vam fer quan seguíem ell GR-7 a l'any 1986. Fou el lloc on va succeir la famosa anècdota del "Walki talki al riu".

2 h. 23 min.

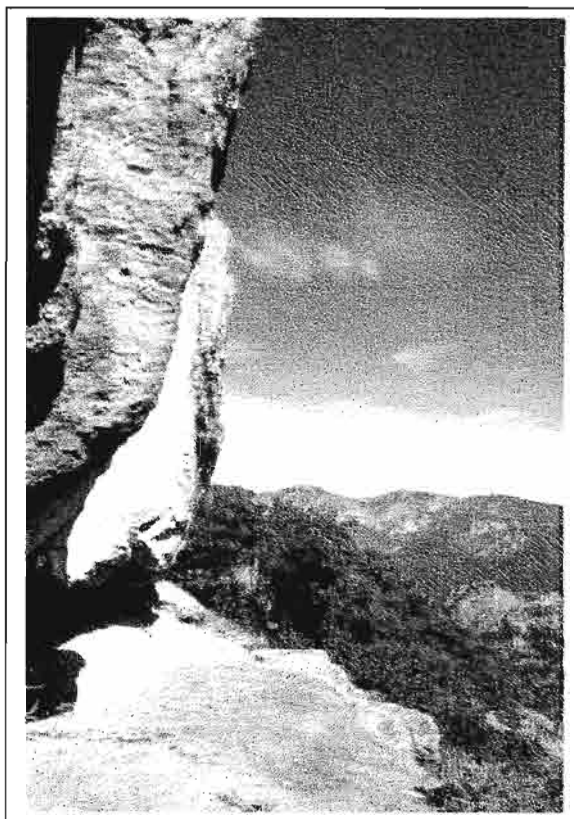
Després de baixar pel grau una estona trobem un camí a la dreta que ens porta a un mirador i a unes baumes. Són les **Baumes del Verger**. Situades en una cornisa al mig del cingle podem arribar-nos fins a les dues properes sense cap dificultat. El lloc és impressionant. Retornem a la cruïlla per continuar baixant pel grau.

2 h. 27 min.

Cruïlla, anirem cap a l'esquerra en lleugera pujada, a la dreta faríem cap a la masia de Sollort.

2 h. 40 min.

Arribem a una pista.



Baumes del Verger, foto: Salvador Butí

2 h. 45 min.

Tornem a ser al pàrquing on ens deixa ell cotxe per pujar al santuari. Ara haurem de refer la pista fins el túnel.

3 h. 08 min.

Túnel, aquesta vegada el travessarem i continuarem per la pista.

3 h. 21 min.

Capella de Sant Serní on finalitza l'excursió d'avui. Cal caminar una mica fins la carretera asfaltada fins a trobar l'autocar. FI DE L'EXCURSIÓ.

PARADES

Sant Serní 5 minuts

Foradada 3 minuts

Dalt del mola 5 minuts

Santuari 15 minuts

Baumes del Verger anar i tornar 15 minuts

TEMPS DE L'EXCURSIÓ

Caminant 3h 21 min

Parades 43 min

TOTAL 4 h 04 min



Ermita de Sant Serní, foto Salvador Buti

BIBLIOGRAFIA

GIRAO, J. 1999. Un dia, hi havia unes gorges....Vèrtex, núm.172: 13-16.

PLANCHAT I VILLACAMPA, M. 1994. Una aproximació a la Vall de Lord. XIII Excursió i Aplec dels excursionistes Veterans de Catalunya. Centre Excursionista de Terrassa.

CATALUNYA MEDIEVAL. Catàleg de l'exposició del 20 de maig al 10 d'agost de 1992. Ed. LUNWERG editores S.A. i Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura. Barcelona.

CATALUNYA ROMÀNICA. 1987. El Solsonès i la Vall d'Aran. Vol. XIII Enciclopèdia Catalana. Barcelona.

EL SOLSONÈS INVITA...1993. Edita Consell Comarcal del Solsonès i Patronat de Turisme i Desenvolupament Econòmic.

GRAN GEOGRAFIA COMARCAL DE CATALUNYA. 1981. El Bages, el Berguedà i el Solsonès. Vol.2. Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona.

THESAURUS. L'art dels bisbats de Catalunya 1000/1800. Catàleg de l'exposició del 24-12-1985 al 2-3-1986. Barcelona.

<http://www.gentcat.es/probert/comarca/i-solsones.htm>.

MAPA TOPOGRÀFIC EXCURSIONISTA. PORT DEL COMT, SERRA DEL VERD, SERRA DE BUSA, SERRA DELS BASTETS, MOLA DE LORD. Editorial Alpina.1983. Granollers.





En conveni amb:



Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social



AJUNTAMENT DE
VILANOVA I LA GELTRÚ